

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 31878/2023
30.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Тодоровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4612/23 од 20.09.2023. године, у седници одржаној 30.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против става другог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4612/23 од 20.09.2023. године, у делу у коме је потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 764/21 од 29.06.2023. године у одбијајућем делу.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 764/21 од 29.06.2023. године, ставом I изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати и то за претрпљене душевне болове због повреде части, угледа, слободе и права личности услед неоснованог лишења слободе износ од 3.661.000,00 динара и по основу претрпљеног страха износ од 300.000,00 динара, укупно 3.961.000,00 динара. Ставом II изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части, угледа, слободе и права личности услед неоснованог лишења слободе исплати износ преко досуђеног ставом I изреке, од још 3.267.000,00 динара, по основу претрпљеног страха износ преко досуђеног, од још 4.313.000,00 динара и за претрпљене душевне болове због умањења животне активности од 20% износ од 10.000.000,00 динара, укупно износ од још 17.580.000,00 динара. Ставом III изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу у коме је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете исплати и то: за неостварену зараду у периоду од 06.08.2017. године до 11.01.2019. године износ од 22.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са припадајућом законском затезном каматом, изгубљену добит у износу од 63.000 евра у динарској противвредности на дан исплате по средњем курсу НБС са припадајућом законском

затезном каматом почев од 19.11.2019. године, као дана подношења захтева за накнаду штете, до исплате и износ од 5.000 евра у динарској противвредности на дан исплате по средњем курсу НБС са законском затезном каматом почев од 19.11.2019. године, као дана подношења захтева, до исплате. Ставом IV изреке, одбачена је тужба тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да му на износ нематеријалне штете наведене у ставу I изреке исплати припадајућу законску затезну камату. Ставом V изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да за период од 06.08.2017. године до 20.06.2019. године уплати за тужиоца одговарајући допринос за обавезно социјално осигурање, доприносе на пензијско и инвалидско осигурање на рачуне РФ ПИО – Филијала Београд, доприносе за здравствено осигурање на терет послодавца на рачуне РФ за здравствено осигурање Београд и доприносе за осигурање за случај незапослености на терет запосленог на рачуне Националне службе за запошљавање Београд – Филијала Београд, ближе наведено у том ставу изреке. Ставом VI изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 293.100,00 динара са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4612/23 од 20.09.2023. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене и потврђена је пресуда Вишег суда у Београду 764/21 од 29.06.2023. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, побијајући је у потврђујућем делу којим је одбијен тужбени захтев за накнаду материјалне и нематеријалне штете, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23 – други закон), Врховни суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Указивање у ревизији на битну повреду одредаба парничног поступка из тачке 12. исте одребе је без утицаја, јер се не ради о ревизијском разлогу.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је лишен слободе 06.08.2017. године, након чега му је одређено задржавање у трајању од 48 сати. Решењем судије за претходни поступак Вишег суда у Београду од 08.08.2017. године, тужиоцу је одређен притвор на основу члана 211. став 1. тачка 2) ЗКП. Притвор је укинут решењем Вишег суда у Београду од 30.10.2018. године, а тужиоцу је изречена мера забране напуштања стана уз електронски надзор. Ова мера је укинута решењем истог суда од 11.01.2019. године. Пресудом Вишег суда у Београду К 546/17 од 20.06.2019. године, према тужиоцу је одбијена оптужба да је дана 06.08.2017. године извршио кривично дело неовлашћено стављање у промет опојних дрога у помагању из члана 246. став 1. у вези са чланом 35. КЗ. Тужилац је рођен 1978. године. У време лишавања слободе и одређивања притвора био је ожењен, отац два малолетна детета, сина од 15 месеци и ћерке која је похађала други разред основне школе. Тужилац је лишен слободе испред

тржног центра у Раковици, а након тога су припадници МУП-а извршили претрес његовог стана, чему су присуствовале његова мајка и деца. Тужиоца у притвору нико није обилазио, није добијао пакете, јер га је тадашња супруга напустила, а мајка је била заузета чувањем деце. Тужилац је био у колективној соби са осам притвореника, који су га понижавали и малтретирали. Имао је здравствени проблем када му се запушио знојни канал, али није одведен код лекара. Вест о притварању тужиоца била је објављена у медијима, али без објављивања записа његовог лика, само уз означавање његових иницијала и година старости. Док се тужилац налазио у притвору о деци се старала његова мајка која је тада позајмила износ од 5.000 евра од тужиоцевих пријатеља како би обезбедила средства за њихово издржавање плаћање рачуна. Позајмица није враћена. По изласку из притвора, тужилац ради као вулканизер, тргује колима, отворио је фирму у Црној Гори и зарађује „на црно“ око 700 евра месечно. Према налазу и мишљењу судског вештака неуропсихијатра, приликом лишавања слободе и у првим данима боравка у притвору тужилац је трпео страх високог интензитета у трајању од 2 дана, када се осећао угроженим и питао се шта је скривио. Страх средњег интензитета трпео је 2 месеца, због угрожености његовог телесног и психичког интегритета, а страх ниског интензитета за све време трајања притвора. Код тужиоца нема знакова психичког поремећаја, а претрпљени страх није оставио трајне последице на његов психички интегритет па није дошло до умањења животне активности.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да су тужиоцу, као лицу које је лишено слободе поводом кривичног поступка који је окончан доношењем правноснажне пресуде којом је оптужба према њему одбијена, у смислу члана 584. став 1. тачка 1) ЗКП, повређени углед, част, слобода и права личности, да је за штету коју је тужилац претрпео услед неоснованог лишења слободе одговорна тужена, те да тужиоцу на име правичне накнаде за претрпљену штету због повреде ових добара, у смислу одредбе члана 200. став 2. Закона о облигационим односима, припада износ од 3.661.000,00 динара, док је у побијаном делу захтев тужиоца за исплату износа од још 3.267.000,00 динара неоснован. Такође су закључили да је тужена у обавези да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете по основу претрпљеног страха исплати износ од 300.000,00 динара, док је побијаним делом, за износ од још 4.313.000,00 динара захтев одбијен, а у целости је одбијен захтев за претрпљене душевне болове због умањења животне активности у износу од 10.000.000,00 динара, будући да је из налаза и мишљења вештака утврђено да овај вид штете код тужиоца није наступио.

Одредбом члана 200. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да ће за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх суд, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству. Према ставу 2. истог члана, приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

По оцени Врховног суда, висина накнаде нематеријалне штете утврђена је правилном оценом свих околности конкретног случаја, па је правилна одлука нижестепених судова у побијаном делу, којим је делимично одбијен тужбени захтев тужиоца преко досуђених износа.

Наиме, тужиоцу је одређен притвор у кривичном поступку чије се вођење показало неоснованим. Изненадно лишење слободе, лоши услови у којима је тужилац боравио за то време, његова животна доб (у том тренутку тужилац је био стар 39 година), раздвојеност од породице, време трајања притвора од 523 дана, те врста кривичног дела које је тужиоцу стављено на терет, пореметили су мир и психичку равнотежу тужиоца и повредили његову част, углед и достојанство, што је узроковало интензивне душевне болове. Међутим, насупрот ревизијским наводима, досуђени износи сразмерни су значају и обиму повређеног добра, па би досуђивање накнаде у већем износу погодовало тежњама које нису спојиве са сврхом правичне накнаде. Досуђивање накнаде за претрпљени страх у вишем износу од досуђеног, такође не би било у складу са сврхом правичне накнаде, јер досуђени износ одговара интензитету и дужини трајања претпљеног страха.

Тужилац тужбом потражује и накнаду материјалне штете у виду изгубљене зараде тврдећи да је пре притварања остваривао зараду повременим радом код више послодаваца, у просеку у висини од 1.000 евра месечно, што укупно износи 22.000 евра, у периоду у ком је био лишен слободе. Такође потражује износ од 63.000 евра у динарској противвредности на име измакле користи за период трајања кривичног поступка – од момента лишења слободе до доношења пресуде, а овај захтев заснива на тврдњи да је са послодавцем „BRV NAUTICA“ д.о.о. из Тивта, Република Црна Гора, пре притварања, 01.08.2017. године, закључио уговор о раду ради обављања послова механичара на јаhti „Princes Eida“ почев од 01.09.2017. године којим је предвиђено да његова плата износи 36.000 евра годишње, уз исплату 13. плате на крају уговорне године, а који уговор је раскинут 11.09.2017. године јер тужилац није могао да ступи на посао.

Нижестепени судови су применом одредбе члана 7. и члана 231. став 2. у вези са чланом 228. ЗПП, закључили да тужилац није доказао да се пре притварања бавио пословима и остваривао зараду у висини коју тужбом потражује, а у вези са измаклом користи по уговору од 01.08.2017. године, није потврђена веродостојност тог уговора, јер уговор не поседује деловодни број наводног послодавца, а иначе не постоји извесност да би зарада предвиђена тим уговором била остварена да није било притварања, будући да тужилац није обавио пробни рад од 3 месеца, како је уговором предвиђено.

Тужилац потражује и 5.000 евра на име позајмице коју је узела његова мајка ради издржавања његове деце за време док је био неосновано притворен, а нижестепени судови су одбили тај захтев са образложењем да тужилац није пружио доказе о својој активної легитимацији, односно није доказано да је он зајмопримац.

По оцени Врховног суда, насупрот ревизијским наводима, правилно су нижестепени судови применили материјално право из члана 155. и 189. став 3. Закона о облигационим односима, и одлучили одбијањем тужбеног захтева. За одлуку о тужбеном захтеву у овом делу дати су довољни и јасни разлози, које у свему прихвата

и овај суд. У ревизији се понављају наводи који су истицани у жалби против првостепене пресуда, а другостепени суд је у образложењу побијане пресуде правилно оценио све релевантне жалбене наводе. У преосталом делу ревизија оспорава правилност утврђеног чињеничног стања и ставља примедо на оцену доказа из члана 8. ЗПП, због чега се ревизија не може изјавити према члану 407. став 2. ЗПП.

Из изнетих разлога одлучено је на основу члана 414. став 1. ЗПП, као у изреци.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић